

HAKKAME PURJETAMA!

(2.osa, algus Navigaatoris 1/2007)

Kogemustega purjetaja ja purjetajate koolitaja Alar Volmer jätkab oma teadmiste jagamist ajakirja Navigaator lugejatele. 30-aastase purjetajakarjääri jooksul on Alar Volmer osalenud mitmetel rahvusvahelistel regattidel, sealhulgas võistles ta ümbermaailma regati Volvo Ocean Race'i eelkäijal -Whitbreadi regatil 15 aastat tagasi.

TEKST ALAR VOLMER FOTOD INGMAR MUUSIKUS/EESTI EKSPRESS

Purjetamiskooli I osas rääkisin kolmest purjetamisega seotud valest: keeruline, ohtlik ja kallis. Nüüd on aeg edasi liikuda ja täpsemalt peatuda erinevatel purjetamise õppimise võimalustel. Aga veel enne jahti hüppamist tahaksin tähelepanu juhtida paarile asjale.

PURJETAMINE ON SELTSKONDLIK TEGEVUS

Igasugused sportliku sisuga vabaaja-tegevused koosnevad kahest poolest – ala tehnilisest tundmisest ja oskustest ning seltskonnast, kes sellega tegeleb. Purjetamine on väga meeskondlik ja seltskondlik tegevus. Purjejahi juhtimine, purjedeheiskamine, manöövrid, navigeerimine, meeskonnatöö – see kõik eeldab grupi inimeste tegutsemist ühise eesmärgi nimel. Ja ühiselt kogetud seiklused jäävad meie mällu kauaks ning on aluseks kauakestvatele sõprussuhetele.

Minu jaoks algab purjetamaminek juba tulekust jahtklubisse: seal kohtun omasugustega, sõprade ja kaastelastega, kellega koos või kelle vastu olen võistelnud või kelle seltsis merematka del osalenud. Iga kohtumine nende inimestega on rõõm, sest jagame ju ühte kirge ja alati leidub uusi purjetamisteemasid, mida koos väga huvitav arutada.

Rõõm jätkub, kui jõuame merele, tuul ei ole kunagi sama-sugune kui eelmisel korral, vaja on jahti häälestada, purjeid sättida, lainetega võidelda. Ja ehkki vabalt tuule jõul kihutamine on nauding, pakub alati suurt rõõmu ka tagasijõudmine sadamasse. Taas oleme võitjad! Jaht on kai külge kinnitatud, purjed kokku lapatud, meid ootab saun ja õhtusöök jahtklubi restoranis – puhas rõõm! Käime laua taga veel kord läbi meresõidu sündmused, analüüsime vigu ja teeme plaane tulevikuks.

KUIDAS EI PEAKS PURJETAMIST ÕPPIMA

Purjetamisõpetaja ja lõbusõidukapteni tööst johtuvalt kohtun sageli inimestega, kes jahti pardale tulles teatavad, et nad oskavad purjetada ja et nad on isegi osalenud mõnel regatil.

Minus tekitab selline teade alati väikest hirmu – inimene, kes on osalenud korra või paar purjetamisvõistlustel, hindab enamasti oma võimeid üle. Ta on purjetanud mõne jahti meeskonnas, sikutanud soote ja võimalik, et isegi osalenud navigeerimises, aga kui ta ei ole läbinud purjetamiskursusi rahulikus olukorras, on tema teadmised lünklikud ja ta ei saa aru tervikust.

Põhjus on üpris lihtne – võistlemise ajal ei ole võimalik süsteemselt õppida, võistlus on alati orienteeritud võitmisele ja esimest korda osalejale antakse teha vaid lihtsamaid asju, sageli seletamata, miks ja mida, ehk siis kasutatakse inimest kui robotit. Ärge lootke regattidel osaledes purjetamist selgeks saada!

ASJAD KORDA JUBA ESIMISE KORRAGA

Hea purjetaja peab olema “laisk” selle sõna kõige paremas mõttes – et mitte sattuda ebameeldivatesse olukordadesse, on parem kõik olulised asjad saada korda esimese korraga ehk “laiskus” tähendab põhjalikkust ja korralikkust. Mõni hooletult seotud sõlm või lohakalt sooritatud manööver viivad selleni, et samu asju tuleb teha uuesti ja uuesti. Kordamiste ja vigade vältimiseks on parem asi selgeks õppida.

PRAKTIKA VÕIB TULLA ENNE TEORIAT

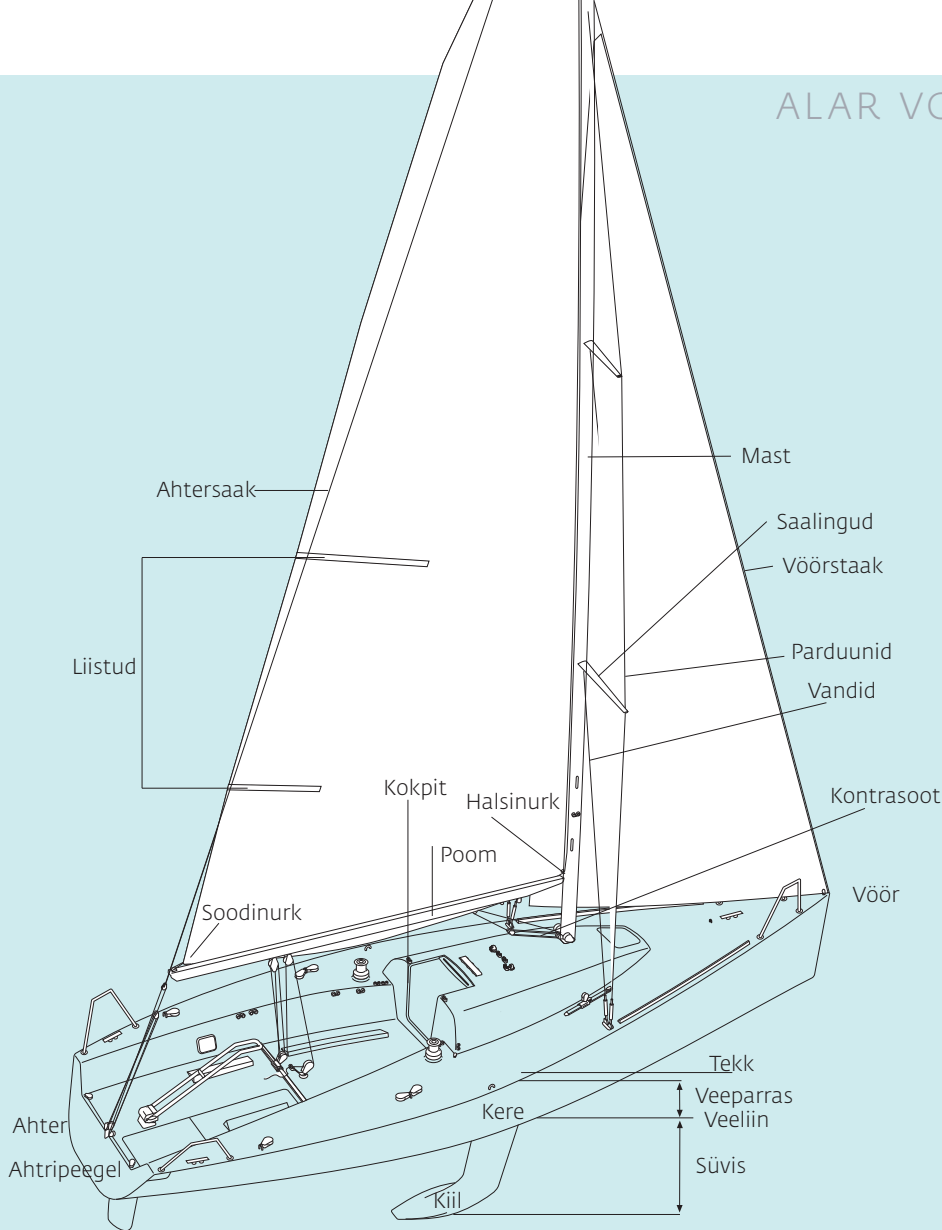
Praegu Eestis kehtiva korra järgi võib väikelaevajuhi eksami sooritanu juhtida kuni 24 meetri pikkust mootorpaati või purjejahi, tema praktiline kogemus on aga väga väike – võimalik, et ka olematu kui ta on praktilise sõidueksami sooritanud simulaatoril. Kogenud meremeheks saab alles mitmeaastase merepraktikaga.

Positiivne on loomulikult see, et sellistel väikelaevajuhtidel on teoreetilised teadmised ja suurem osa neist suhtub oskuste või kogemuste puudumisse täie tõsidusega ja otsivad eriti purjetamise osas täiendamisvõimalusi.

Meri ei ole midagi üle mõistuse käivat, aga temasse tuleb suhtuda austuse ja respektiga. Julgen soovitada enne väikelaevajuhi kursustele registreerumist alustada praktilise purjetamisõpetusega ja seda kahel põhjusel – esiteks saab praktilise koolituse läbinu palju paremini ja kiiremini pihta teoreetilistele teadmistele, mida pakuvad väikelaevajuhi kursused, ja teiseks seepärast, et mitte kõik purjetajad ei pea ilmingimata saama kapteniteks – jahid vajavad ka tegelikult purjetamist oskavaid meeskonnaliikmeid.

OHUTUS EELKÕIGE

Igasugune tegevus merel sujub paremini, kui olete rõõmsad ja heas tujus, sellepärast tasub esimese asjana pöörata tähelepanu ohutusele. Olen juba mitu korda maininud, et kiiljahid on ohutud ja ümbermineku riski ei ole, aga sellest hoolimata ei tohi minna vee peale ilma töökorras päästevestideta. Esmakordselt purjetamist proovijad peaksid kindlasti ka päästevestidega lähemalt tutvuma, neid selga proovima ja vajaduse korral endale sobivaks seadma. Päris vaikse ilma ja ohutu tuulega ei ole nende kandmine kohustuslik (lugege päästevestide kandmise kohta täpsemalt lk ... – toim.), kuid parem karta kui kahetseda.

JAHTLAEVA EHITUS

Kõikidel jahtidel on nende suurusest sõltumata üks asi ühine: **kere** ehk jahi keha, mille külge altpoolt kinnitub **kiil**. Kiil täidab kahte olulist ülesannet –suure raskusega tagab ta jahi püstioleku ja suure pindalaga jahi edaspidi liikumise, vähendades külgsuunalist triivimist.

Väiksematel purjepaatidel kasutatakse kiilu asemel **svert'i**. Erinevus seisneb selles, et sverdil puudub kiilu raskus ja meeskond peab paati püstiasendis hoidma oma keharaaskuse ümberpaigutamise teel. Seetõttu sobib svertpaat veesõidukiks pigem kogunud purjetajatele ja purjesportlastele, kiiljaht aga tänu oma stabiilsusele purjetamise õppimiseks algajatele.

Igal jahil on kindlasti ka **rool** suuna hoidmiseks ja pööramiseks. Jahi esimest otsa nimetatakse **vööriks** ja tagumist otsa **ahtriiks**. Jahi vasakut poolt nimetatakse **pakpoordiks** ja paremat poolt **tüürpoordiks**.

Samuti ei saa ükski tuule jõul liikuv veesõiduvahend hakkama **purjedeta**, mille kinnitamiseks on vaja **masti**. Enamikul jahtidest käib masti külge ka purje alumise serva tugi, mida nimetatakse **poomiks**.

Kõige ohutum koht jahis on kokpit ehk meeskonna jaoks mõeldud koht jahi kajutist tagapool. Sinna on toodud ka kõik olulisemad purjede sättimise otsad –need on asjad, mida maarotid köiteks või nõõrideks kutsuvad.

Kiiljahid on meeskonna ohutuse tagamiseks varustatud reelinguga – ühe või kahe terastrossiga, mis ümbritsevad jahi külgi ja takistavad välja kukkumist. Kindlasti tasub tähelepanu pöörata ka poomile ehk purje alumist serva toetavale jämedale toele. Manöövrите ajal liigub poom ühelt poolt teisele ja tema teele sattuda ei maksa.

RIIETUSEST

Meie laiuskraadidel võib meri sageli külm olla ning kindlasti ei ole mugav märja tagumikuga tuule käes istuda ja purjetamist õppida. Spetsiaalset mereriidetust pakuvad erinevad firmad ja nende hinnad ulatuvad seinast seinale, enne oma varustuse ostmist tasub konsulteerida “vanade tegijate” ja spetsialistidega.

Esimesteks mereproovideks sobib aga suurepäraselt juba olemasolev suusariietus, on ju seegi konstrueeritud vett ja tuult pidavaks. Oluline on ka õige jalanõude valik, merejalats peaks olema sileda ja heleda tallaga, et konts ei takerduks ja tume kummitald jahti ei määriks. Esimestel meresõitudel peaks

tennise- või pallimängusussid asja ära ajama, rohkem merele pühendudes tasub hankida purjekingad või -saapad.

MERETERMINOLOOGIAST

Igal elualal on oma sõnavara, mis aitab asjatundjail teineteisest aru saada. Enne kui tõsisemalt merendusega tegelema asute, ei teeks paha natuke mereterminoloogiaga tutvuda – raske on jahi peal toimetada, kui asjade ja tegevuste nimed teadmata. Ärge ainult üritage vägisi uusi sõnu pähe tuupida, praktilise purjetamise käigus saavad need paremini selgeks, kuna seosed ja arusaamine tekivad läbi tegemiste.

Head merehuvilised! Loodan, et ei ole teid liialt keerulise sõnavara ära hirmutanud. Tegelikuses on purjetamine lihtsam kui kirjutatuna paistab, umbes nagu jalgrattaga sõitmine. Arusaamine tuleb läbi praktika, kui purjed tuule käes laperdavad ja jaht ilma kiiruseta lainete vahel hüpleb, on midagi valesti ja te hakkate iseenesest lahendusi otsima. Parimate purjetamisteneni! 🚢

